

frt, Paitler Antal József váci püspök 200 frt, Kovacsics Ede m. k. főerdész 100 frt, Császka György szepesi püspök 200 frt, Huszár István földbirtokos 200 frt, Ivacs kovics Prokop szerb patriarcha 200 frt, Károlyi Alajos gr. 500 frt, Mihalovics József zágrábi érsek 200 frt, Grómon Dezső földbirtokos 200 frt, Széchenyi Béla gr. 200 frt, Lechner Gábor m. kir. erdőmester 100 frt.

Az évdijas tagok névsora, az aláírások befejezése után, az egyesület összes tagjainak külön kiadandó névsorában fog közzététetni.

VI. A titkár jelenti és tudomásul vétetik, hogy Degenfeld Imre gróf 100 frt, Spindler Károly m. k. erdész 100 frt, Kovács Zsigmond pécsi püspök 200 frt és Kovacsics Ede 100 frt alapítványait készpénzben befizették, s hogy ez összegekkel úgy mint eddig magyar földhitelintézeti záloglevelek vásároltattak.

VII. Jelen jegyzőkönyv hitelesítésére Wagner Károly és Kenessey Kálmán tagtársak kéretnek fel. — K. m. f.

Wagner Károly.

Tisza Lajos, elnök.

Kenessey Kálmán.

Bedő Albert, titkár.

Tudósítások a f. évi tavasszal történt erdei fagykárokról.

I.

A nagykarolyi erdőkben.

A gróf Károlyi György ő excellentiájának birtokát képező nagykarolyi kerület erdőségei, circa 40.000 hold észak Bihar, Szabolcs, Szathmár, Közép-Szolnok, Ugocea és dél Bereg-megyékben fekszenek. Egy tetemes részük tehát a Nyiren futó homokon, a másik rész lapályon, a harmadik pedig az Erdély

határát képező Bükk hegységen és Ugocsában a Helmezc hegyen fekszik.

A fagy 20-án reggelre elég erős volt ugyan, mert a kutválóban $\frac{1}{2}$ cm. vastagra fagyott meg a víz, de nem látszott oly tetemes kárt okozni, mint a 20-áról 21-re való éjjelen.

A sík földön a fiatal vágások szenvedtek legtöbbet. Ezek nagyrészt, a 15, sőt 20 évesek is egészen lefagytak. Pár napra a fagy után úgy néztek ki, mintha elégték volna. Levelek, idei hajtások mind elszáradtak. Az egész erdőt betöltötték poshadt szaggal. Hasonló csapás érte a vetéseket és ültetvényeket, bár nem lehet állítani, hogy kivétel nélkül. Némely helyeket erősebben ért, némelyeket kevésbé a fagy. Homokdombok, magas erdők, sőt néha pásztás fasorok is jó védelmet adtak; míg ellenben több helyen a magas erdő által kerített vágások és ültetvények teljesen lefagytak.

A tölgyсарjak, ültetvények és vetések mai napig már mind újra kihajtottak. A kőrisvetések, melyeknek nagy része már ki volt kelve, mind tönkre mentek. Az ákácizkolákat, melyekben a csemeték kikeltek, nagyrészt újra kellett vetni. A kár azonban azért nem volt oly tetemes, mert itt szabály, május 10-ke előtt nem vetni el az ákácsmagot, s ennél fogva kevés volt kikelve, vagy csak részben, s a földben maradt elegendő volt jó iskola képzésére.

Az ákáczfák, melyeknek szerepe a nyiri homokon igen nagy, teljes lombozatban és virágzásban lévén, rendkívül sokat szenvedtek a fagy által. Magtermés alig lesz, s így a kinek 10 hektoliternyi ákácsmag készlete van, mint minékünk, saját szükségletét fedezvén, még szép pénzre tarthat kilátást ákácsmagból.

A bükkmakk tökéletesen semmivé lett.

A cserfák éppen javában fakadtak a fagy idején, ezeknek idei virágzása és tavalyi termése tökéletesen elfagyott, ugy

hogy csermakkunk sem az idén, sem esztendőre nem lesz. Látni ugyan csermakkot a fákon, de felvágván azokat, belük feketének találtatott.

A makktermés a Nyiren különben sem bir fontossággal, mert alig van hely, a mely teljes makktermést évtizedek alatt hozott volna. Tény az, hogy nyiri erdeink soha sem teremnek annyi makkot, a mennyi a folyó ertvényezések számára szükséges. Ez annál nagyobb baj, mert itt, ha valamire akarunk menni, holdankint 4 köből makkot kell teljvetésre számítani.

A sík föld agyagos vagy üdőbb talaján, daczára a tavalyi és idei roppant hernyófalásnak, szép makktermésre lett volna kilátásunk helyenkint. Ezen reményünk tökéletesen elfogyott.

A hegységben a völgyfenekeket elfoglaló mocsárfák makktermése teljesen elfogyott. Tehát gubics az idén nem lesz.

Megemlítést érdemel azonban a muzsdalymakk (a qu. sessiliflorát itt muzsdalynak hívják). Ez a domb és hegyéleken (a bükk hegységben) *) nem mindenütt fagyott el, sőt némely helyeken gazdagon mutatkozik. Találtam fákat, melyeknek minden ágvégén 3, 5, 7 ül. Nevezetes, hogy a szám mindig páratlan. Ezen borsszemnyi nagyságu makkocskák bele föl vágva igen szép zöld. Tehát életképes. Az erdő hányad része maradt ily módon fagyatlan, megitélni nem lehet, mert az apró makkocskákat a fák tetején kivenni nem lehet. A fennebbi észlelet a tisztások szélső galyain tétetett.

A kár tehát, mely erdeinket közvetlenül sújtotta, a gubics-termés teljes elveszése, a makktermés megkisebbedése, és némely kőris- és ákácziskoláinknak teljes elfagyásából áll, mely utóbbit nyirvetéssel pótoltuk. A befagyott vágások és fák újra kilevelzván, a kár csak növedék apadás. Legérzékenyebben fogja

---

*) A bükkhegység a magyar-erdélyi határon Nagy-Bányától Erdőd, Tasnád mellett majdnem Nagy-Váradig húzódik.

erdeinket sujtani a mezőgazdaságot ért kár. A rozsban kimondhatatlan a kár. A Nyirnek nem fog annyi gabonája teremni, mint a mennyit elvetett. A sok esőtől pedig a fekete földön kezd üszkösödni a buza. Pedig ha gazdáinknak nem lesz pénzük, mi hiába vágattuk fánkat. Így volt 1874-ben. Akkor is szegények voltak a gazdák, nem is kelt a fánk. Sok jó módu gazdát lehetett látni a nyiri laposokon kókát kaszálni tüzelőnek. A legnagyobb rész napraforgó kóró mellett fagyoskodta át a telet. A mult télen ellenben minden fánk elkelt, még kevés is volt. Nagy tél volt az igaz, de a gazdáknak is volt mit eladni. Ha olcsó volt is a gabona, de behozta a faárát. Még építkeztek is a tavaszon. De föl is hagytak vele!

A szőlők is elfagyván, szőlőkarót sem fogunk eladhatni. A mi bajunk tehát csak a jövő télen fog érezhető lenni.

Nagy-Károly, 1876. június 25-én.

Illés Nándor, erdőmester.

II.

A selmeczi erdőakadémia kezelése alatt lévő erdőben tett észleletek az idei május 19. és 20-ki fagy után.

A szóban lévő területen csak a bükk, gyertyán és kocsántalan tölgy képez állabokat. Mig a tölgy, hol előfordul, a hegygerinczeken s azok szomszédságában uralgó, addig a bükk és gyertyán elegyesen vagy tisztán a völgyek felé eső részeken osztozik a területen.

Ezekon kívül előfordulnak: nagyobb csoportokban: az erdei fenyő és vörösfenyő; kisebbekben: a lúczfenyő, fürtös- és korai juhar, nyír, nyár és kecskefűz; elvétve: a jegenyefenyő, mezei juhar, zelnicze megy, kőris, éger s több a következőkben említendő fa és cserjenemek.

Lombos fák : bükk (*Fagus sylvatica*).

Szabad állásban az idei hajtások mindenhol elfagytak.

Állabokban: Az *É. Ek.*, a *D. D.-K.* és *D.-Ny.*, ugyszintén az *É.-Ny.* és *Ny—i* fekvésű szűk, mély völgyek lejtőin, az idei hajtások tönkre mentek. Kivételt képeznek a gerincz szomszédságában lévő elnyomott egyedek s az uralgók legalsóbb ágai.

Ny., *D.*, *Ny.* és *D—i* fekvésű, nyiltabb, nagy sziklacsoportoktól átszőtt lejtő lábánál a fagy hatását az idei hajtások egy részén, a gerincz közelében pedig csak a korona legfelsőbb lombján lehetett látni.

Ugy a védett, mint a nyilt *K—i* lejtőkön elterülő állabok alulról felfelé teljesen őszi jellegben voltak. A jobb termőhelyen sok mult évi hajtás is elfagyott.

Északi lankás fekvésű, egy terjedelmesebb tó partját övedző erdőrészben csak a korona felsőbb-, erdőszéleken a nyilt mező felé eső alsóbb része is, ugy szintén a fiatal növény zsenge lombja esett a fagy áldozatául.

Kocsántalan tölgy (*Quercus sessiliflora*.) Szabad állásban lombozat és idei hajtások elfagytak. Völgyekben sok mult évi is.

Állabokban mindenhol érzékenyebbnek bizonyult a bükknél. Leginkább meglettek kimélve a magas hegygerinczeken s az említett nagy sziklacsoportoktól átszőtt lejtőn fekvő elnyomott törzsek; utóbbi helyen nemkülönb az uralgók alsó lombja is.

Noha mindenhol elég gyorsan, de a különböző fekvésű lejtők között mégis a nyugati az, a hol a tölgy a fagyokozta károkat legelőbb épülte ki.

Gyertyán (*Carpinus betulus*). Levelei általában csak a szabadabb részeken csipettek meg a fagy által.

Vágásokban az idei hajtások is lefagytak.

Hamvas és mezgés éger (*Alnus incana* és *glutinosa*).

Zsenge levél és hajtás elhalt. Sarjagnál lombozat és idei hajtás odavan.

Fürtös juhar (*Acer pseudoplatanus*). Korai juhar (*Acer platanoides*) és mezei juhar (*Acer campestre*). A kifejlett fa keveset szenvedett. Fiatal növények zsenge lombozata megsinlette a hideget. Vágásokban a mezei juhar egy éves, a korai és fürtös juhar 1—2 éves sarjai teljesen elfagytak.

Nevezett juharok közül legérzékenyebbnek bizonyult a *platanoides*.

Kis és nagylevelű hárs (*Tilia parvifolia* és *grandifolia*).

Korosabb fákon csak a levelek egy részén látni a fagy hatását. 1—2 éves sarjak teljesen elfagytak. A *grandifolia* többet szenvedett.

Köz-kőris (*Fraxinus excelsior*). Noha egy egész három éves hajtásai estek a fagy áldozatául, még is gyorsan s elég tökéletesen épülte ki a bajt.

Prunus padus (zelnicze megy) és *Pr. avium* (köz. cseresznye); *Pyrus malus* (köz. almafa) és *Pyrus communis* (köz. körtefa); *Sorbus aucuparia* (vörös berekenye); *Sorbus torminalis* (barkócza ber.) és *Sorbus aria* (lisztes ber.) Ezeknél a gyümölcs ment veszendőbe. Vágásokban a *Sorbus aucuparia* idei hajtásai is.

Kecskefűz és rezgőnyár a fagy által érintettek. Vágásokban mindkettőnél a sarjak idei hajtásai elvesztek.

A törékeny fűzfa (*Salix fragilis*) és nyír mitsem szenvedtek.

Tülevelűek. Az éjszaki vagy déli, keleti vagy nyugati, szabad vagy védett állásban egyformán szenvedtek.

Lucz és jegenyefenyő (*Abies excelsa* és *pectinata*). A fakadó kifakadt és a kizöldült hajtások elhaltak. A megtermékenyített nővirág épen maradt.

Vörös fenyő vagy nyári fenyő (*Larix europaea*).
Leveleit a fagy részben lefonyasztotta.

Erdei fenyő (*Pinus sylvestris*). A megindult és nyúlt rügyek a fagygyal daczoltak, csak a jövő évi magtermés hiúsult meg.

Cserjék. 1. A fagy által érintettek: *Corylus avellana*, *Sambucus nigra* és *Sambucus racemosa*. Vágásokban idei hajtásaikat is elvesztették. 2. Alig emlithetőleg szenvedtek: *Viburnum opulus* és *Ribes grossularia*. Vágásokban még a *Rubus idaeus*, *R. fruticosus* és a *Lonicera xylosteum*.

Teljesen épek: *Cornus mas.* és *sanguinea*, *Rhamnus cathartica*, *Prunus spinosa*, *Rosa canina*, *Daphne mezereum*, *Evonymus europaeus* *Ligustrum vulgare* és *Crataegus oxyacantha*.

A fagy visszahatása értéseknél.

Tülevelűek: egy, egész három éves jegenye és luczfenyő-értéseknél a fagy nagy kárt nem okozott; mivel a megindult és nyúlt rügyek*) a fagygyal daczoltak és csak a fakadók haltak el. A jegenyefenyő többet szenvedett.

Az ébredés kisebb fokán lévő erdei fenyőértések megki-méltettek.

Lombos fák. Míg a gyom által parányi mérvben ellepett, mult esztendőben még mezőgazdaságilag mivel talajon elhelyezett 2—3 éves tölgy ültönczőknél csak a fakadó, kifakadt és kizöldült rügyek pusztultak el; addig a régiebb azonos viszonyok között fekvő ily, vagy magasabb koru sűrűen begyomosodott ültetvényekben, több egyednél a mult és harmad évi hajtások is elvesztek.

*) Megindulás. Midőn a rügy-pikkelyek közt a zöld csikok már jól kivehetők, messzebről is megláthatók. Nyúlás. Mikor a rügy vége szét kezd állani, de a levelek még nem állanak ki.

D. Ny—i védett oldalon fekvő csemetekertben a korábban lombosodott ültönczök bizonyultak érzékenyebbeknek.

Végül nem vélem érdektelennek felemlíteni, hogy e tavasszal egy régi színhely földjéből készített ágyba vetett tölgymakkból kelt csemetéknek még vörösbe játszó lombja alig sérült meg.

Sztokosza Géza.

III.

Borsodból.

S.-K a z a, 1876. június 26.

Az „Erdészeti Lapok“ idei VI. füzetében kiadott kérésére, van szerencsém a f. é. május-hó 20—21. napjain volt fagyról abban tudósítani: hogy a báró Radvánszky ur s.-kazai erdőhivatalához tartozó összes területeken a szálerdőkben lévő tölgy, bükk, gyertyán és juhar fanemek általában a lapályosabb helyeken megfagytak, az emelkedett részen egy kevés tölgy- és bükkmakk megmaradott és idáig szépen fejlődik. A bükk- és tölgyvágások nagyrészt szintén elfagytak, daczára annak, hogy a bükkvágásokban lévő csemeték magfák által védve voltak.

A faiskolákban megfagytak a tölgyecsemeték, s az idei vetésekből csak a nagylevelű juhar maradt meg, míg a luczfenyő (*pinus picea*) és a fekete fenyő (*pinus austriaca*) épen csiráikban lévén, egészen elpusztultak, a tavalyi *pinus austriaca* és *sylvestris*ekből azonban egy sem fagyott meg, s ezek szépen diszlenek. Kiváló tisztelettel maradván igen t. szerkesztőségnek kész szolgálja

Hrebenda Pál.

IV.

Abaujból.

Gróf Zichy Rezső ur bodókö-váraljai uradalmában a f. évi május hóban beállott fagy az ottani tölgy állabokban

— általában véve — kárt nem okozott, s általában csak a meredek éjszaknak és éjszaknyugatnak fekvő hegytetőkön tenyésző kocsántalan tölgy igen kevés példányain s csak is azok legvégső hajtásain alig észrevehetőleg lehetett némi levélfonyadást felismerni, mit azonban a fa meg nem sinlett, sőt ez idén még meglehetősen magtermést is fog nyújtani.

A nemes dió (*juglans regia*), mely e vidéken a kertekben és szőlőkben tenyésztetik, ezen fagy által legkevésbé sem szenvedett.

Rochlitz Sándor, erdőmester.

V.

Hunyadmegyéből.

Petrozsény.

A f. évi májusi fagy a bükkfát le egész 3000' magaságig erősen megrontotta, a magtermést megsemmisítette s a levelek leszáradtak.

A luczfenyőmag egészen megsemmisült, magasabb fekvésekben a fiatalabb fák idei hajtása is lefagyott.

Maderspach.

A f a p i a c z r ó l.

Budapest, Julius-hó 15-én 1876.

A falusi gazdák részéről a kereslet a beállott aratási és nyomtatási munkák miatt az eddiginél korlátozottabb lett, s az eladásra vásárló kereskedők is igen kevés kivétellel az üzlet pangó állásáról szeretnek beszélni, mire egyébiránt csak annyiban van igazuk, mert a külföldön is aratási munkálatok folyván, az anyagok gyorsabb kiküldését arrafelé sem szorgalmazták úgy mint elébb, s mert ide haza is sokan vártak az építkezésekkel addig, míg az ez évi kedvezőbb buzatermés az építésre is juttathat egy kis pénzt. Az üzlet jelenlegi lassabb